

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 582
van **ELISABETH MEULEMAN**
datum: 2 juli 2018

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Putwater regio Kempen - Drinkwaternormen en gezondheidseffecten

Heel wat Kempense gezinnen maken gebruik van putwater voor drinkwatertoepassingen terwijl ze niet weten of dit water daarvoor geschikt is.

Resultaten van de 3xG-studie - een gezondheidsstudie in opdracht van NIRAS, in Dessel, Mol en Retie - toonden aan dat zwangere moeders die putwater gebruiken om te koken of de moestuin te besproeien hogere gehalten aan toxisch arseen in hun lichaam (in de urine) hadden (NIRAS: Nationale Instelling voor Radioactief Afval en Verrijkte Splijtstoffen). Daarom lanceerde het loco-regionaal gezondheidsoverleg en -organisatie (Logo) Kempen samen met veertien Kempense gemeenten een campagne waarbij mensen die putwater gebruiken voor drinkwatertoepassingen (drinken, koken, vaat of hygiëne) aangezet werden om een waterstaal te laten analyseren.

171 inwoners gingen daarop in en lieten een putwateranalyse uitvoeren door het Provinciaal Instituut voor Hygiëne (PIH). Een analyse van die 171 putwaterstalen toont nu aan dat meer dan de helft niet voldoet aan de drinkwaternormen.

De frequentst voorkomende normafwijkingen waren een te lage pH en/of te hoge gehalten aan ammonium (NH₄), mangaan en ijzer. Ook voor heel wat gezondheidkundig belangrijke parameters werden er overschrijdingen van de norm gevonden (lood, E. coli, Enterococci, nitriet (NO₂), nitraat (NO₃), maar ook arseen, lood en cadmium). Het gebruik van putwater voor drinkwatertoepassingen dat voor één of meerdere parameters niet aan de normen voor drinkwater voldoet, kan een gezondheidsrisico inhouden. Zo bijvoorbeeld de aangetroffen concentraties aan arseen, cadmium en lood. Zo legden de onderzoekers de link tussen meer arseen in het lichaam van moeders en DNA-schade en kleinere baby's.

De resultaten van deze metingen zijn dus verontrustend.

1. Volstaan de vrijblijvende sensibiliseringsacties die tot nu toe opgezet werden? Moet er niet met meer aandrang gewezen worden op de reële risico's die zich voordoen bij het gebruik van putwater met deze contaminanten om te drinken, te koken, de afwas te doen of te douchen?
2. Is het besproeien van de grond met dit water nog verantwoord? Zo neen, wat zal de minister doen om dit te voorkomen?

3. Zullen er veralgemeende controles van putwater verricht worden? Nu zijn een 170-tal putten nagekeken maar acht de minister het niet aangewezen om bij iedereen in de betrokken regio een gratis putwateranalyse te doen?
4. Is ook geen bijkomende controle nodig van de vervuiling van de bodem en het grondwater?
5. Krijgen mensen die putwater gebruikten, en zeker risicogroepen zoals zwangere vrouwen, het recht om gratis gezondheidstests te laten afnemen?
6. Welke maatregelen zal de minister nemen om de vervuiling zelf aan te pakken? Of beschouwt de minister dit als natuurlijke concentraties (bv. aan arseen) in de Kempense bodem?
7. De hele 3G-studie ("gezondheid - gemeenten - geboorten") kwam er omdat men op termijn laagradioactief afval wil gaan bergen in Dessel, wat een impact zou kunnen hebben op de gezondheid van de inwoners van deze drie gemeenten. Vandaar dat gestart werd met een continue monitoring van de gezondheid van de inwoners en zeker van risicogroepen.

Welke conclusies kunnen getrokken worden inzake deze bergingsplannen op basis van de negatieve waarden die nu al gemeten worden bij mensen, meer bepaald bij risicogroepen en in putwater, wat een indicatie is voor al bestaande vervuiling in de bodem? Is het toevoegen van extra gezondheidsrisico's door berging van radioactief materiaal dan nog te verantwoorden?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Jo Vandeurzen (622), Joke Schauvliege (582)

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 582 van 2 juli 2018

van **ELISABETH MEULEMAN**

1. De algemene aanbeveling is aan te sluiten op het openbaar waterdistributienetwerk als dat ter beschikking is. Door de watermaatschappij geleverd leidingwater is steeds een veilige en gezonde keuze voor je drinkwater.
Er moet gewezen worden op de risico's die voorkomen bij het gebruik van putwater. Daarom is in het Actieplan Putwater een actie opgenomen rond het gericht informeren en sensibiliseren van gekende putwatergebruikers over het gebruik van het putwater. Deze informatie zal zowel gericht zijn op de sensibilisatie over de risico's verbonden aan het gebruik van putwater als op de kwaliteitscontrole die nodig is om putwater te gebruiken voor menselijke consumptie (drinken, voedsel bereiding, persoonlijke hygiëne).
2. Het niet voldoen van de gecontroleerde putwaters aan alle drinkwaternormen maakt het water niet automatisch ongeschikt voor het besproeien van de grond. Gebruik van putwater voor het besproeien van gras en planten houdt in principe weinig gezondheidsrisico's in. Ook wat betreft het gebruik van putwater in de moestuin is vanuit gezondheidskundig oogpunt ontrading meestal niet nodig. Het gebruik van grondwater in de moestuin wordt wel afgeraden in gebieden met een gekende vervuiling, zoals de Noorderkempen met de gekende cadmiumvervuiling. Wat betreft gezond tuinieren zijn er heel wat aspecten belangrijk, niet alleen de kwaliteit van het gietwater. In dit kader loopt al een aantal jaren de campagne 'Gezond uit eigen grond' van het departement Omgeving met meer informatie voor burgers.
3. De Vlaamse overheid voorziet al jaren gratis putwateranalyses voor de niet-aansluitbare woningen. Deze putwatergebruikers kunnen deze analyse zelf aanvragen. Een uitbreiding van deze groep is niet aangewezen. De gemengde putwatergebruikers beschikken al over een aansluiting en de aansluitbare gebruikers hebben de mogelijkheid om aan te sluiten op het openbaar waterdistributienetwerk. Deze groep heeft de mogelijkheid om gebruik te maken van leidingwater dat veilig en gezond is.
4. De Vlaamse overheid heeft een goed overzicht van de bodemvervuiling en de grondwaterkwaliteit. De bodemvervuiling is in kaart gebracht door de OVAM, de kwaliteit van het grondwater wordt opgevolgd door de Vlaamse Milieumaatschappij. De resultaten van deze analyses en het in kaart brengen van de vervuiling leiden tot de nodige acties.
5. Het is niet eenvoudig om verbanden te leggen tussen de aanwezigheid van bepaalde stoffen in de mens (urine, bloed), (vroegtijdige) gezondheidseffecten en het gebruik van putwater, zeker niet op individueel niveau. Enerzijds is de kwaliteit van putwater zeer variabel. Anderzijds worden mensen via verschillende routes blootgesteld aan vervuilende stoffen die eventueel ook in putwater aanwezig zijn. Bij metingen in de mens kan alleen de totale blootstelling (blootstelling via voeding, water, tabaksrook, omgevingslucht, ...) bepaald worden. Wat betreft (vroegtijdige) gezondheidseffecten kunnen meerdere vervuilende stoffen en factoren een rol spelen. Naast milieufactoren spelen bovendien ook genetische en leefstijlfactoren een rol. In die zin zijn specifieke gezondheidstests voor individuele personen/zwangere vrouwen die putwater gebruiken, niet aangewezen.

6. Het aanpakken van de vervuiling van het grondwater en het oppervlaktewater gebeurt via de maatregelen opgenomen in het bestaande maatregelenprogramma van de stroomgebiedbeheerplannen. Arseen is voornamelijk een regionaal probleem in de Kempen. Arseen komt hier van nature voor in de ondergrond. Op sommige locaties is het voorkomen van arseen in het grondwater gelinkt aan industriële puntvervuiling. Deze puntvervuilingen worden gesaneerd in het kader van het Bodemdecreet. Specifiek voor de Noorderkempen kunnen deze saneringswerken opgevolgd worden via http://www.gezondheidsmilieu.be/nl/subthemas/aandachtsgebied_noorderkempen-1302.html.
7. De berging van radioactief afval is een bevoegdheid van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle.